

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Tertio Angelo tuba canente stella magna, quæ dicebatur Absinthiu[m],
cecidit in tertiam partem fluminum, & in fontes aquarum, quæ in
absinthium conuersæ fuerunt. Sectio XI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

Fossas attollet, iuga deprimet ardua montes,
Impediētque nihil mortales amplius altum.
Longa carina fretum non scindet: montibus arua
Ipsa aquabuntur: nam fulmine torrida tellus,
Vnāque & sicci fontes, & flumina hiabunt:
Sydereisque sono tristi tuba clanges ab oris,
Orbe gemens facinus miserum, variosque labores.
Tartareūque chaos monstrabit terra dehiscens.
Et coram hic Domino reges sistentur ad vnum.
Reddetur calis ignisque, & sulphuris annus.

Tertio Angelo tuba canente stella magna, quæ dicebatur Absinthiū,
cecidit in tertiam partem fluminum, & in fontes aquarum,
quæ in absinthium conuersæ fuerint.

S E C T I O XI.

I. Vbi tertius Angelus tuba cecinit, vidit Ioannes cecidisse de cælo stellam magnam ardentem tanquam faculam, seu, vt habetur Græcè, quasi lapidem, cecidisseque in tertiam partem fluminum, & in fontes aquarum: quæ stella dicebatur Absinthium: factamque statim fuisse tertiam partem absinthium, hoc est, instar absinthij amarissimam, eamque ob causam multos homines perisse. Tertius hic Angelus tertium cõcionatorum ordinem in tertia Ecclesiæ etate significat: quorum prædicationi Hæretici restiterunt: sicut secundo Angelo Tyranni, ac Principes, vt superius diximus: nec enim tantum fidem nostram impugnavit Principum, Tyrannorumque potentia, sed etiam Hæreticorum insania, qui post tyrannorum persecutionē longè difficilior, atque funestius bellum aduersus Ecclesiam susceperunt. Itaque hoc loco per stellam magnam ardentem tanquam faculam hæreticorum principes designantur. Est enim Ecclesia veluti cælum quoddam, quod viris doctrina præstantibus quasi syderibus micat, quæ quidē sidera cadere dicuntur, cū in peccata, hæresimque potissimum delabuntur, quemadmodum docet D. Greg. lib. 32. Moralium c. decimo quarto, tractans illud Apocalypsis duodecimo, cum dicitur draco traxisse cauda tertiam partem stellarum. *Calum, inquit, Ecclesia est, quæ in hac nocte vite præsentis dum in se innumeratas sanctorum virtutes continet, quasi radiantibus syderibus fulget: quare stellas de cælo in terram cadere est nonnullis relicta spe cælestium draconum duce ad ambitum gloriæ secularis inhiare: vnde Danielus cap. 8. sub Regis Antiochi specie aduersus hanc draconis caudam loquitur, dicens: Deiecit de fortitudine, & de stellis, & cõculcavit eas, De fortitudine enim, & de stellis deiecit, cū nonnullos & luce insitiare splendentes, & virtute operis robustos frangit. Hæc ille. Huiusmodi igitur stellæ potissimum sunt hæresum auctores, & principes: vnde & Iudas in sua epistola canonica, eos sidera errantia vocavit: qui tametsi stellæ propter doctrinæ splendorem prima facie videantur, tamen non vt stellæ lucent, sed vt faculæ tantum ardent, est enim faculæ lumen obscurum, fumoque permixtum: sic enim Hæreticorum dogmata non illustria, sed tenebrosa sunt, tantumque speciem quandam luminis, hoc est veritatis præferentia, fumo tamen, ac tenebris permixta, quibus eius sectatores inuoluuntur præter superbiam etiam, & fastum, qui fumo ipso exprimitur: iactant enim Hæretici doctrinam, populique rumusculos conlectantur, cū à Christiana humilitate longè abhorreant, itaque nihil aliud, quam fumos vendunt. Meritò*

verò

Tertius Angelus tertium cõcionatorum ordo.

Ecclesia calum, Doctores sidera dicuntur.

D. Gregor.

Hæresum auctores sidera errantia. Iuda 1. 13.

verò stella dicebatur Absinthium, quod amarissimū est: quoniam quisque Hæretiarcha, tamen si propter motum licentiam, quam pollicetur, dulcedine quadam perfundere mentes hominum videatur, tamen re ipsa amaritudinem, mortemque ipsam affert mortalibus, qui tandem sentiunt nihil veræ dulcedinis, & suavitatis ex suis erroribus, flagitiisque suis animis instillari, sed amaritudinem, stimulosque conscientia, quibus subindè feriuntur, & eruantur, intelliguntque sub ea fallaci dulcedinis imagine tanquam sub dulci veneno pestem, mortemque animarum delitescere: id quod non totum ad præsentis vitæ statum, sed etiam & maximè ad futurum seculum referri debet, tunc enim haud dubiè Hæretici omnes perspicient, quantam ipsis amaritudinem hæresum principes specioso, & fallaci dulcedinis nomine propinarint.

Quod verò stella dicitur in tertiam partem fluminum & in fontes aquarum fuisse delapsam, easque in absinthium conuertisse, illud significat magnam partem Scripturarum, quæ fontes hoc loco appellantur: magnam etiam partem doctrinæ Patrum, qui tanquam flumina ex Scripturæ Sacræ fontibus fluxerunt, fuisse ab Hæreticis depravatam: siquidem ex sacrarum literarum testimoniis perperam intellectis, veterumque Patrum scriptis ad suos errores per vim detortis errores suos astruere, & confirmare conati sunt. Itaque tertia pars fontium, hoc est, bona pars tum veteris, tum noui instrumenti, tertia etiam pars fluminum, hoc est, bona pars doctrinæ Patrum in absinthium conuersa dicitur: quoniam Hæreticorum opera factum est, ut cum Scriptura sacra, tum sanctorum Patrum Scripta rudibus, & imperitis eandem hæresum amaritudinem continere, atque eosdem errores sonare viderentur; ex quo illud effectum, ut quàmplurimi homines ex aquarum potu interierint, *quia amare, inquit, facta sunt*, hoc est, ut plurimi ex deprauatis scripturæ, Patrumque voluminibus bibentes hæresim, erroremque hauserint, atque per amissionem fidei, charitatisque in spiritualem animæ mortem incurrerint. Porro tamen per stellam istam in vniuersum Hæresiarchas accipiendos esse dixerimus, quippe qui in huius stellæ, quæ descriptimus cum Ioanne, pestilentem vim, lethalemque naturam vniuersi conueniunt, cuiusmodi fuerit Manes, à quo Manichæi, Arius, Pelagius, Macedonius, aliaque huiusmodi pestes: tamè verisimile putamus hac stella, quæ de cælo cecidit, peculiari ratione vel Pelagiū, ut Lyræ, & Petr. Aureolus in commentariis huius existimarunt, vel certè Ariū expressum fuisse: quia enim & Ariana, & Pelagiana hæresis magnas in Ecclesia turbas concitarunt, multasque orbis prouincias veneni sui amaritudine infecerunt, & præcipua nostræ fidei firmamenta labefactare, & euellere conata sunt (si quidem illa Diuinitatem filij, ista necessitatem gratiæ pernegabat:) non indignum est credere in stella ista de cælo cadente vel Arium, vel Pelagium, & in prodigijs, quæ consequuta sunt cladem, & vastitatem, quæ Ecclesiæ fontes, ac flumina, magnamque partem fidelium peruasit, fuisse Ioanni multò antè monstratam.

Porro ne hoc quoque desideres, Arii presbyteri Alexandrini hæresis illa fuit Filium non ex substantia Patris genitum, sed naturæ Patris, & essentiæ omnino expertem esse, naturam, & facultatem profus diuersum, factum tamen ad perfectam procreatoris similitudinem. Itaque non eiusdem, sed similis esse substantiæ, hoc est, non ὁμοούσιον, sed ὁμοιούσιον atque ad eum non Deum esse, sed creaturam: id verò corrupto Scripturæ fonte elicere conabatur ex Prou. 8. cum dicitur: *Deus condidit me in initio viarum suarum*: sic enim Græcè legimus apud Septuag. *ὁ θεὸς ἐκτίσεν με*: nec verò aiebat rectè colligi eandem Filij cum Patre naturam ex eo, quod genitus in Diuinis literis diceretur: siquidè & apud Esaiam c. 1. Dominus ipse de hominibus loquens ficat: *filios genui, & exalcati: ipsi autem spreuerunt me*. Et Deut. 32. *Deus, qui*

I I.
Scriptura, & Patrum doctrina ab Hæreticis deprauatur.

Stella de cælo cadens Pelagiū vel Ariū. Lyræ. Petr. Aureolus.

III.
Caput hæresis Ariana.

Prouer. 8. 22.

Esai. 1. 2.
Deut. 32. 18.

te genuit dereliquisti. Ita Arius Scripturæ Diuinæ fontes in absinthium conuertebat, vt hæresim suam statueret. Quod verò ad flumina attinet, per quæ Patrum scripta intelleximus, quorum etiam bonam partem eadem stella corripit, cõstat Arianos Clementis Alexandrini opera, vbicunq; veram, & orthodoxã de Trinitate doctrinã astruebat, corrupisse, quemadmodum Cardinalis Baronius tomo 2. Annalium rectè colligit ex Rufino in Apologia pro Origene, vbi sic scribit Rufinus. *Clemens, alius presbyter, & magister Ecclesiæ illius in omnibus pene libris suis Trinitatæ gloriam, atque aternitatem vnã, eandemque designat, & interdum inuenimus aliqua eius capitula, in quibus filium Dei creaturam dicit. Num quidem credibile est de tanto viro tam in omnibus Catholicis, tamque erudito, vt vel sibi contraria senserit, vel ea, quæ de Deo non dicã credere, sed audire quidẽ impium est, scripta reliquerit:* Hæc ille. Denique quàm multi homines propter aquarum amaritudinem, & vitium interierint, facillè intuebatur, qui temporum illorum turbines, procellasque cogitatione versauerit: videbit nimirum omnes propemodum per Orientem fundatas Ecclesias Arianae impietatis & procella penè oppressas, & turpitudine inquinatas: quamobrem verè dixit Hieronymus: *Ingemiscens orbis terrarum Arianaum se esse miratus est:* donec Nicenum primum concilium sub Constantino Magno à Syluestro Pontifice Maximo conuocatum eam hæresim manifestariam damnauit, veritate Catholica de sacrosancto Triadis mysterio, triumque Diuinarum personarum equalitate, præcipueque de eadẽ Filij cù Patre substantia, Diuinitate, & eternitate constituta.

Quod verò ad Pelagium spectat, is fuit professione Monachus gente Britannus. Eius hæresis duodecim capitibus comprehenditur, quæ in synodo Palæstina compulsus est damnare, quæ nisi anathematizaret, vt ibidem habetur, ipse anathematizatus fuisset.

III.

Pelagij hæresis 12. capitibus comprehensa.

Primo igitur dicebat Adam mortalem factum, qui siue peccasset, siue nõ peccasset, mortuus esset: Secundo, quod peccatum ipsius ipsum solum, & nõ genus humanum læserit. Tertio, quod infantes nuper nati in illo statu sint, in quo Adã ante præuagationem fuit. Quarto, quod per mortem, & præuagationem Adæ nõ omne genus humanum moriatur, & quod per resurrectionẽ Christi non omne genus humanum resurgat. Quinto, quod infantes etiam si nõ baptizentur, vitam æternam habere possunt. Sexto, diuites baptizatos, nisi omnibus abrenuncient, non posse habere regnum Dei: nec reputari illis, siquid boni facere visi fuerint. Septimo, gratiam, atque adiutorium Dei non ad singulos actus donari, sed de libero esse arbitrio vel in lege, atque Doctrina. Octauo, gratiam Dei, quam primam vocamus, secundum merita nostra dari. Nond, filios Dei non posse vocari, nisi in omni modo absque omni peccato fuerint effecti. Decimo, non esse liberum arbitrium, si Dei indigeat auxilio: quoniam in propria voluntate habet vnusquisque facere aliquid, vel non facere. Vndecimo, victoriam nostram non esse ex Dei adiutorio, sed ex libero arbitrio. Duodecimo, quod petentibus veniam non detur secundum gratiam, & misericordiam Dei, sed secundum merita, & laborem eorum, qui per penitentiam digni fuerint misericordia. Hæc erant præcipua capita Pelagianæ impietatis præter alia, quæ D. Hieronymus, & D. August. in libris contra Pelagianos in lucem protulerunt: sed illa quoddecim capita, quæ retulimus, in illa synodo damnauit Pelagius, sed postea ad vomitum reuersus contrarijs scriptis, quæ in synodo Palæstinae professus fuerat, euertit, vt auctor est D. August. lib. de hæres. ad Quoduult Deum cap. 88.

¶ Quis non videt meritò Pelagium posse existimari stellam istam fuisse de cælo siue religionis, quæ Ecclesiæ delapsam, quæ dicta sit Absinthium, quod nobis diuinæ

diuinæ gratiæ dulcedinem auferre conatus sit, & deprauati per peccatum liberi arbitrij amaritudinem propinare: Is nimirum tertiam, hoc est, bonam partem fontium, hoc est, Diuinitatum literarum in absinthij conuertit, cum loca omnia, ac testimonia Scripturæ, quæ de libero arbitrio disseriebant, ita corripit, vt ex iis falsò astrueret liberum arbitrium propriis viribus salutem consequi posse: neque ad id Diuinæ gratiæ præsidij indigere. Seu potius cecidit stella in tertiam partem fluminum, & fontes aquarum, quoniã Pelagius gratiæ, & baptismi necessitatem tollebat: & quoniã nõ in Ecclesia vniuersa, sed multis in partibus hæresum suarum venena euomit, idcirco in tertiam tantum partem fluminum cecidisse dicitur: vnde subiungitur, quod tertia pars aquarum facta sit in absinthij, eo quod magna Ecclesiæ pars fuit infecta errore, multi que homines mortui sunt propter aquarum amaritudinem: quoniã multi infantes suos non baptizabant: quos fiebat, vt infantes illi damnarentur, multi que præterea ex adultis eodem hæresis veneno epoto deperibant. Itaque multi propter aquarum vtpote hæretico veneno infectarum amaritudinem amissa fide, gratiæque Diuinæ perierunt, vt apparet ex iis, quæ scribit D. Hieron. l. 4. comment. in Hierem. in ipsa præfat. quæ est ad Euseb. Multis, inquit, de toto hoc orbe confluentijs turbis, & sanctorum fratrum, monasterijque curijs occupatis commentariis in Hieremiam per interualla dicebam, vt quod deerat oris superesset industria: cum subito hæresis Pythagoræ, & Zenonis à patre dei, à vera pietate, id est, impassibilitate, & impeccantia, quæ colim Origene, & dudum in discipulis eius Cranso, Enagrijque Pontico, & Ioviniano inculata est, cepit renouiscere, vt non solum in Occidentis, sed in Orientis partibus sibilare, & in quibusdam insulis præcipueque Sicilia, & Rhodi maculare plerisque, & crescere per dies singulos, dum secreto docent, & publice negant. Hæc ille. Loqui autem Hieronymum de Pelagianis, qui præter errores connumeratos homines per naturæ vires à vera pietate, id est, impeccabiles faciebant, perspicuum est ex sequentibus, cum citat libros suos, quos aduersus Pelagium ante conscripserat. Hæc ed diximus, vt ostenderemus, quæ aptè, quæ de Hæreticis in vniuersum sub huius stellæ nomine disputauimus, peculiari ratione siue ad Arium, siue ad Pelagium, à plerisque referuntur.

Quantum Ecclesia nocent Pelagius.

D. Hieron.

VI. Aretas. Hæretici vniuersam Ecclesiam magis acuerunt.

Porro illud cum Aretia aduerte absinthij, est amarissimum, fit, visum tamen acuerit, sic omnes Hæretici, est turbulenti, & amarissimi fuerunt, multumque tristitia, & laboris Catholicis attulerunt: visum tamen ecclesiæ magis acuerunt, quippe quæ per eam occasionem perspicacior Diuinitus in fide reddita coactis concilijs ad hæresum zizania ex Dominico agro euellenda quæ plurima religionis mysteria, quæ obscuriora videbantur, suis amplius decretis, & sanctionibus illustrauit.

Non solum hæresim, sed quoduis lethale peccatum merito.

absinthio comparari.

SECTIO XII.

VT ea, quæ in superioribus de hæresum amaritudine dicta sunt, illustriora reddantur, dicemus hac sectione nonnulla de cuiusvis lethalis peccati amarissimo felle, ac veneno, cuius amaritudinis symbolum in absinthio propositum à Ioanne fuisse docuimus. Sciendum igitur absinthij herbam esse amarissimam, ex eoque factum, vt pro rebus amarissimis accipjatur. Vnde Hieremias nomine Iudaici populi, quæ in Threnis auctore Hieron. representabat, laborum suorum, quibus iuste à Deo feriebatur, amaritudinem describens dixit Thren. 3. Repleuit me amaritudinibus: & inebriauit me absinthio. Id quod etiam Hieronym. docet mysticè exponi posse de laboribus, quos mundi huius sectatores quasi per ebrietatem tolerant. Qui enim, inquit, absinthio inebriatur, id quidem, quod sumit, amarum est, & tamen non intelligit per ebrietatem eandem amaritudinem, qua repletur, sic namque

Peccati amaritudo.

Thren. 3. Hieronym.